

ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา

กับการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

The Relationship between academic leadership of school Administrators and teamwork of teachers in the educational Opportunity expansion school under the Office of the Primary Educational Service Area, Chiang Rai Area 1

สงกรานต์ ธิยะคำ¹ ธารารัตน์ มาลัยเถาว์²

Songkran Thiyakham¹ Thararat Malaitao²

¹วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

Department of Educational Administrations, Chiang Rai Campus, University of Phayao, Thailand

²วิทยาลัยการศึกษา มหาวิทยาลัยพะเยา จังหวัดพะเยา

Department of Educational Administrations, Chiang Rai Campus, University of Phayao, Thailand

*Corresponding author e-mail: poonsai140426@gmail.com

(Received: 31 March 2025, Revised: 13 May 2025, Accepted: 16 May 2025)

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา 2) ศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา และ 3) ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วย ผู้บริหารและครูจากโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา รวมทั้งสิ้น 201 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม และการวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้สถิติพื้นฐาน ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน รวมถึงการคำนวณค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ผลการวิจัยพบว่า 1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา การบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน และการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจ และเป้าหมาย ตามลำดับ 2. การทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษาอยู่ในระดับสูงสุด โดยองค์ประกอบที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดสามอันดับแรก ได้แก่ การประสานงาน ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน และการติดต่อสื่อสาร และ 3. ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู พบว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกในระดับ 0.857 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ในทุกตัวแปร โดยภาพรวมมีระดับความสัมพันธ์อยู่ในระดับสูง และคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากับการมีส่วนร่วมของครู

คำสำคัญ: ภาวะผู้นำทางวิชาการ ; การทำงานเป็นทีมของครู; ผู้บริหารสถานศึกษา

ABSTRACT

This research aimed to 1) study academic leadership of school administrators, 2) study teamwork of teachers in educational opportunity expansion schools, and 3) study the relationship between academic leadership of school administrators and teamwork. The area of research was educational opportunity expansion schools under the Office of the Primary Educational Service Area 1, Chiang Rai. The sample group and population were 201 school administrators and teachers. The research instrument was a questionnaire and statistics used for data analysis were percentage, mean, standard deviation, and Pearson's product moment correlation coefficient. The results were found that 1. The overall level of academic leadership of school administrators in educational opportunity expansion schools was at a high level. When considering each aspect, the three aspects with the highest average values were curriculum development, curriculum management and teaching management, and vision, mission, and goal setting, respectively. 2. The overall level of teamwork of teachers in educational opportunity expansion schools was at the highest level. When considering each aspect, the three aspects with the highest average values were coordination, mutual trust, and communication, respectively. 3. The relationship between academic leadership of school administrators and teamwork has a positive relationship ($P < 0.01$) level for all values. The overall of the relationship was high level. The pair with the highest relationship, the aspect of school curriculum development.

Keywords: Academic Leadership ; Teacher teamwork; school administrators

บทนำ

การศึกษาเป็นกระบวนการในการพัฒนาคนให้มีคุณภาพโดยการส่งเสริมความรู้ ความคิด ทักษะ เจตคติ ให้รู้จักตนเอง รู้จักชีวิต และเข้าใจสังคมมีความสามารถในการปรับตัวได้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงต่าง ๆ การศึกษาที่ดำเนินไปอย่างถูกต้องเหมาะสม และมีประสิทธิภาพ จะสร้างสมดุลกลมกลืนกันกับการพัฒนาคน ในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี หรือ กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า การให้การศึกษาแก่ประชาชนเป็นการพัฒนาทรัพยากร มนุษย์และเป็นรากฐานของการพัฒนาทั้งมวล ดังนั้นประเทศชาติจะประสบความสำเร็จและมีความ เจริญก้าวหน้ามากน้อยเพียงใด จึงขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพในการจัดการศึกษา หน่วยงานต่าง ๆ ที่รับผิดชอบใน ด้าน การศึกษาจำเป็นจะต้องได้รับการสนับสนุน และการส่งเสริมเพื่อให้สอดคล้องกับแผน พัฒนาเศรษฐกิจ และสังคมแห่งชาติรวมทั้งแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ ทั้งนี้เพื่อพัฒนาประเทศชาติให้ทันต่อความ เปลี่ยนแปลงของโลกในยุคโลกาภิวัตน์ (จิตรรา แก้วมะ, 2563)

แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13 ได้วิเคราะห์สถานการณ์การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ของไทยภายใต้แผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 12 พบว่าในภาพรวมมีแนวโน้มที่ดีขึ้นอย่างต่อเนื่อง ตามดัชนีการพัฒนามนุษย์ (HDI) ซึ่งสะท้อนจากการยกระดับสุขภาวะ การเข้าถึงการศึกษา และระดับรายได้ที่เพิ่มขึ้น อย่างไรก็ตาม ยังพบปัญหาสำคัญด้านผลสัมฤทธิ์ทางการศึกษา โดยผลการทดสอบระดับชาติขั้นพื้นฐาน (O-NET) ชั้นประถมศึกษาปีที่ 6 ปีการศึกษา 2562 มีคะแนนเฉลี่ยต่ำกว่าเกณฑ์ในทุกวิชา และผลคะแนนสอบ PISA ด้านคณิตศาสตร์และวิทยาศาสตร์มีแนวโน้มลดลง จากอันดับที่ 50 ในปี 2555 เป็นอันดับที่ 66 ในปี 2561 จาก 79 ประเทศ (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2565) ซึ่งกระทรวงศึกษาธิการได้ให้ความสำคัญกับการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามกรอบยุทธศาสตร์ชาติ โดยเน้นการส่งเสริมศักยภาพของประชาชนทุกช่วงวัย ตั้งแต่ระยะตั้งครรภ์จนถึงวัยชรา พร้อมทั้งมุ่งเตรียมความพร้อมให้ประชาชนสามารถปรับตัวรับมือกับการเปลี่ยนแปลงของโลกในศตวรรษที่ 21 เพื่อแก้ไขปัญหาที่มีความซับซ้อนหลากหลายมิติของมนุษย์ สำหรับนโยบายในปีงบประมาณ 2566 ได้กำหนดเป้าหมายหลัก 4 ประการ ประกอบด้วย 1) การจัดการศึกษาที่มุ่งเน้นความปลอดภัย 2) การยกระดับมาตรฐานคุณภาพการศึกษา 3) การสร้างโอกาสและความเท่าเทียมทางการศึกษาสำหรับประชาชนทุกช่วงวัย และ 4) การเสริมสร้างทักษะอาชีพเพื่อเพิ่มศักยภาพในการแข่งขันของประเทศ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2565)

ภาวะผู้นำ เป็นพฤติกรรมที่มีอิทธิพลในการจูงใจบุคคลอื่นในองค์กรให้ร่วมมือ (ข้าวจิตต์ พิสุทธิ, 2564) และจิระยุทธ พุทธิรักษาพิทักษ์ (2564) ได้กล่าวว่า ผู้นำที่มีภาวะ ความเป็นผู้นำ มีความฝันหรือวิสัยทัศน์ที่ชัดเจน และยึดมั่นต่อความฝันของตัวเองอย่าง แน่วแน่ มีความมุ่งมั่น ทุ่มเทในแผนงานอย่างต่อเนื่อง รับฟังผู้อื่นอย่างตั้งใจ การมีมนุษย์สัมพันธ์ที่ดีเยี่ยมเป็นผู้นำ 360 องศา คือ เป็นผู้นำรอบทิศทางรู้จักแก้ปัญหาอย่าง สร้างสรรค์ การสร้างภาวะความเป็นผู้นำ (Leadership) เป็นเรื่องที่ทำได้ สามารถฝึกฝนได้ หากมีพรสวรรค์แล้วต้องบวกรพรแสวงด้วย และต้องพัฒนาไปเรื่อย ๆ ไม่สามารถหยุดได้ ภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่เรียนรู้ไม่จบสิ้น สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม (2566) ได้ให้ความหมายของการทำงานเป็นทีมไว้ว่าเป็นความสามารถของผู้บริหารโรงเรียน ครูผู้สอน และบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนที่จะใช้ศิลปะ อำนาจหน้าที่หรืออิทธิพลในการโน้มน้าวใจบุคคล ชักจูงหรือชี้นำปลุกฝังศรัทธาให้สามารถทำงานเป็นกลุ่ม มีการวางแผนการทำงานร่วมกัน การกำหนดบทบาทหน้าที่ในการรับผิดชอบใช้ทรัพยากรร่วมกัน ประสานความรู้ มีความสัมพันธ์อย่างใกล้ชิด มีความสามัคคี มีเป้าหมายเดียวกัน และสามารถนำพาองค์กรไปสู่ความสำเร็จได้

ภาวะผู้นำทางวิชาการเป็นการบริหารจัดการของผู้บริหารในสถานศึกษาในการชี้แนะ ส่งเสริม สนับสนุน และโน้มน้าว จูงใจในการพัฒนางานวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดภารกิจของโรงเรียน การพัฒนาการเรียนการสอน การส่งเสริมพัฒนาบุคลากรและการสร้างบรรยากาศในโรงเรียนให้เอื้อต่อการเรียนรู้ของผู้เรียน เพื่อให้การจัดกิจกรรมการเรียนการสอนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพบรรลุตามวัตถุประสงค์ตามที่กำหนดไว้ (บุญพา พรหมณะ, 2559) และภาวะผู้นำเป็นสิ่งที่บ่งบอกถึงความสามารถของบุคคลในการนำหรือพฤติกรรม การเป็นผู้นำที่มีประสิทธิภาพเป็นผลให้เกิดการเปลี่ยนแปลงกิจกรรมกลุ่ม เป็นการผสมผสานคุณลักษณะต่าง ๆ ของผู้นำที่ช่วยสามารถจูงใจบุคคลอื่นให้ทำงานที่ได้รับมอบหมายให้สำเร็จ เป็นสัมพันธ์ระหว่างผู้นำกับผู้ตามซึ่ง

ผู้นำใช้อิทธิพลต่อพฤติกรรมของกลุ่ม และเป็นเครื่องมือสำคัญที่ทำให้กลุ่มบรรลุเป้าหมาย (ปิยพร บุญใบ, 2563) คุณลักษณะและบทบาทผู้นำเป็นสำคัญ ส่งผลให้ผู้บริหารสถานศึกษาเกิดความพยายามในการพัฒนาปรับปรุงพฤติกรรมของตนเองไม่ว่าจะเป็นด้านทักษะความรู้ความสามารถ การบริหารจัดการภายในสถานศึกษา การสร้างปฏิสัมพันธ์ที่ดีกับบุคลากรภายในสถานศึกษา โดยอาจจะมีการมุ่งเน้นให้ทุกคนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจด้านใดเป็นพิเศษ ไม่ว่าจะเป็นการมีส่วนร่วมในการบริหารโรงเรียน การกระตุ้นให้ผู้ร่วมงานเกิดการประสานร่วมมือกัน มีการติดต่อสื่อสารที่ดี รู้จักการแก้ปัญหาด้วยวิธีการใหม่ ๆ (ปิยรัตน์ ณ นคร และสุดาพร ทองสวัสดิ์, 2565) นอกจากนี้ คุณลักษณะที่จำเป็นในการทำงานเป็นทีมต้องมีการให้ความช่วยเหลือซึ่งกันและกัน มีการติดต่อสองทางเพื่อการพัฒนาคุณภาพของงานให้มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น (Romig, 1996)

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มี โรงเรียนขยายโอกาสทั้งสิ้น 25 แห่ง ซึ่งแต่ละแห่งมีช่วงวัยของครู จึงก่อให้เกิดความท้าทายในการจัดการเรียนการสอนแตกต่างกันไป นอกจากนี้ ครูผู้สอนส่วนใหญ่มีความเชี่ยวชาญหลากหลายสาขาวิชา ทำให้ต้องสอนทั้งระดับประถมและมัธยมพร้อมกัน ส่งผลให้การจัดการกิจกรรมการเรียนรู้ไม่เต็มประสิทธิภาพเท่าที่ควร จึงทำให้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียน เช่น คะแนน NT, O-NET การอ่าน-เขียน และการคิดคำนวณ อยู่ในเกณฑ์ต่ำ (สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1, 2566)

การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อวิเคราะห์บทบาทของผู้บริหารที่ต้องประสานงานร่วมกับครูผู้สอนเพื่อจัดการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและช่วยให้ผู้บริหารสถานศึกษาสามารถนำข้อมูลไปประยุกต์ใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาภาวะผู้นำทางวิชาการของตน และใช้ในการวางแผนบริหารจัดการสถานศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อสนับสนุนการยกระดับผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนในภาพรวมได้อย่างยั่งยืน

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
2. เพื่อศึกษาระดับการทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ระเบียบวิธีวิจัย

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่างในการวิจัย ประกอบด้วย

1.1 ประชากร ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา จังหวัดเชียงราย สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ปีการศึกษา 2567 รวมจำนวนประชากรทั้งสิ้น 419 คน

1.2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 ได้กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างจากตารางสำเร็จรูป Krejcie and Morgan (1970) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 201 คน โดยทำการสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งชั้น ตามสัดส่วนครูแต่ละสถานศึกษา

2. เครื่องมือในการวิจัย คือ แบบสอบถาม แบ่งเป็น 4 ตอน ประกอบด้วย ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 แบบสอบถามภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ประกอบด้วยงาน 5 ด้าน คือ 1) ด้านการนิเทศ 2) ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย 3) ด้านการบริหารหลักสูตร และการจัดการเรียนการสอน 4) ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ และ 5) ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา ตอนที่ 3 แบบสอบถามการทำงานเป็นทีมของครู ประกอบด้วยงาน 6 ด้าน คือ 1) ด้านการติดต่อสื่อสาร 2) ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน 3) ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ 4) ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน 5) ด้านการประสานงาน และ 6) ด้านการมีส่วนร่วม และตอนที่ 4 แบบสอบถามระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู จากนั้นหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน แล้วนำค่าไปเปรียบเทียบกับเกณฑ์การวิเคราะห์ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา และการทำงานเป็นทีมของครู นำแบบสอบถามมาหาคุณภาพของเครื่องมือ ได้แก่ 1) ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของที่ปรึกษา 2) เสนอนำเสนอผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 3 ท่าน เพื่อตรวจสอบความสอดคล้องของเนื้อหาโดยหาค่าความสอดคล้องของวัตถุประสงค์กับข้อคำถาม (Index of Item-Objective Congruence: IOC) (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) พบว่ามีค่า IOC ระหว่าง 0.67–1.00 และ 3) ทดลองใช้เครื่องมือกับประชากรที่ไม่ใช่กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 30 ชุด ผลการประเมินมีอำนาจจำแนกระหว่าง 0.25–0.75 และหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามด้วยวิธีของ Cronbach, (1951), (บุญชม ศรีสะอาด, 2560) ผลการประเมินค่าความเชื่อมั่นมีค่าเท่ากับ 0.962

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านแบบสอบถามดำเนินการโดยใช้จำนวนทั้งสิ้น 201 ชุด ซึ่งสอดคล้องกับจำนวนกลุ่มตัวอย่างที่กำหนด โดยใช้สองวิธี ได้แก่ 1) การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง และ 2) การเก็บรวบรวมข้อมูลผ่านระบบออนไลน์โดยใช้ Google Form ซึ่งถูกส่งไปยังกลุ่มตัวอย่างผ่านอีเมลและกลุ่มไลน์ของแต่ละโรงเรียนที่กำหนด หลังจากนั้น ผู้วิจัยดำเนินการรวบรวมแบบสอบถามที่ตอบกลับจากกลุ่มตัวอย่างครบ 201 ชุด ภายในระยะเวลาที่กำหนด

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้รับแบบสอบถามที่ตอบกลับครบทั้ง 201 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 จากนั้นดำเนินการตรวจสอบความสมบูรณ์ของข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยคำนวณค่าทางสถิติ ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ทั้งนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลดำเนินการโดยใช้โปรแกรมสถิติเฉพาะทาง

ผลการวิจัย

วัตถุประสงค์ที่ 1 ผลการวิจัยพบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ตารางที่ 1 แสดงจำนวนและร้อยละสถานภาพทั่วไปของผู้บริหารและครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงรายเขต 1 (n=201)

ลักษณะส่วนบุคคลของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
เพศ		
ชาย	64	34.53
หญิง	131	65.17
สถานภาพการดำรงตำแหน่ง		
ผู้บริหาร	26	12.94
ครู	175	87.06
ระดับการศึกษา		
ปริญญาตรี	154	76.62
ปริญญาโท	47	23.38
ประสบการณ์ในการทำงาน		
ประสบการณ์ทำงาน 1 – 5 ปี	64	31.84
ประสบการณ์ทำงาน 6 – 10 ปี	66	32.84
ประสบการณ์ทำงานตั้งแต่ 11 ปีขึ้นไป	71	35.32
ขนาดโรงเรียน		
ขนาดเล็ก	24	11.94
ขนาดกลาง	164	81.59
ขนาดใหญ่	13	6.47

จากตารางที่ 1 พบว่า สถานภาพทั่วไปของผู้บริหารและครู ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงคิดเป็นร้อยละ 65.17 สถานภาพเป็นครู ระดับการศึกษาปริญญาตรี คิดเป็นร้อยละ 87.06 ประสบการณ์ทำงานมากกว่า 11 ปี คิดเป็นร้อยละ 35.32 และอยู่ขนาดโรงเรียนขนาดกลาง คิดเป็นร้อยละ 81.59

ตารางที่ 2 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านการนิเทศ	4.49	0.61	มาก
ด้านการกำหนดวิสัยทัศน์ พันธกิจและเป้าหมาย	4.50	0.63	มาก
ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน	4.51	0.61	มากที่สุด
ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ	4.47	0.68	มาก
การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา	4.52	0.66	มากที่สุด
รวม	4.50	0.64	มาก

จากตารางที่ 2 พบว่า ระดับภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก และรายด้าน คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษาอยู่ในระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 2 ระดับการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 อยู่ในระดับมากที่สุด

ตารางที่ 3 ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและระดับของระดับการทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 โดยภาพรวมและรายด้าน

การทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา	($\bar{x}$)	(S.D.)	ระดับ
ด้านการติดต่อสื่อสาร	4.54	0.63	มากที่สุด
ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน	4.55	0.63	มากที่สุด
ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์	4.51	0.63	มากที่สุด
ด้านการมีเป้าหมายร่วมกัน	4.53	0.63	มากที่สุด
ด้านการประสานงาน	4.56	0.63	มากที่สุด
การมีส่วนร่วม	4.52	0.64	มากที่สุด
รวม	4.54	0.63	มากที่สุด

จากตารางที่ 3 พบว่า ระดับการทำงานเป็นทีมของครู พบว่า โดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด และรายด้าน คือ ด้านการประสานงานอยู่ในระดับมากที่สุด

วัตถุประสงค์ที่ 3 ระดับความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 มีความสัมพันธ์ทางบวก

ตารางที่ 4 ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีม โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

ภาวะผู้นำทางวิชาการ ของผู้บริหาร (X)	การทำงานเป็นทีม โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา (Y)						
	(Y ₁)	(Y ₂)	(Y ₃)	(Y ₄)	(Y ₅)	(Y ₆)	(Y _{รวม})
(X ₁)	0.699**	0.701**	0.702**	0.699**	0.699**	0.699**	0.701**
(X ₂)	0.609**	0.613**	0.613**	0.613**	0.613**	0.609**	0.613**
(X ₃)	0.718**	0.724**	0.719**	0.722**	0.722**	0.723**	0.723**
(X ₄)	0.671**	0.677**	0.677**	0.676**	0.676**	0.674**	0.677**
(X ₅)	0.954**	0.956**	0.953**	0.954**	0.954**	0.957**	0.957**
(X _{รวม})	0.853**	0.858**	0.856**	0.856**	0.856**	0.855**	0.857**

** P < 0.01

จากตารางที่ 4 พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมมีความสัมพันธ์กันทางบวกระดับ 0.857 อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ (P < 0.01) ทุกค่า ซึ่งคู่ที่มีความสัมพันธ์กันสูงสุด คือ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วม

อภิปรายผลการวิจัย

1. ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมาก ซึ่งเป็นผลมาจากครูและบุคลากรในโรงเรียนมีระดับการศึกษาที่เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง มีความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงานตามมาตรฐานวิชาชีพที่กำหนดไว้อย่างชัดเจน ทั้งในด้านการปฏิบัติงานและด้านวิชาการ โดยเฉพาะความสามารถทางวิชาการที่ส่งผลโดยตรงต่อการเรียนรู้ของนักเรียนและผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของพวกเขา ดังนั้น ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาจึงถูกประเมินให้อยู่ในระดับสูง ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปานหทัย ธรรมรัตน์ (2564) ที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการสร้างชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพ โดยพบว่าภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ทั้งในภาพรวมและรายด้าน ได้รับการประเมินให้อยู่ในระดับสูงจากความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของของอรุณพล ประเสริฐสังข์ (2566) ที่ศึกษา ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน โดยพบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมาก และยัง

สอดคล้องกับงานวิจัยของศุภลักษณ์ รัตนบุร (2567) ที่ศึกษา ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครู โดย พบว่า ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา ภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก

2. การทำงานเป็นทีมของครู โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า ภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ซึ่งเป็นผลมาจากแนวทางของผู้บริหารที่มุ่งเน้นการสร้างแรงจูงใจให้ครูทำงานร่วมกันอย่างมีประสิทธิภาพ ผู้บริหารยังเปิดโอกาสให้ครูได้ปรึกษาหารือในการปฏิบัติงาน รวมถึงการสร้างบรรยากาศที่ส่งเสริมความร่วมมือภายในทีม โดยเน้นการยอมรับและให้เกียรติซึ่งกันและกัน ซึ่งล้วนส่งผลดีต่อการพัฒนาการของสถานศึกษาในภาพรวม ผลลัพธ์ดังกล่าวสอดคล้องกับการศึกษาของสุทัตตา ภักดีเรือง (2566) ที่สำรวจการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนบ้านคลองวาฬ และพบว่าการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนดังกล่าวโดยภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุดเช่นกันซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเปรมชัย ปิยะศิลป์ (2565) ที่ศึกษาการพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา โดย พบว่า ระดับการปฏิบัติเกี่ยวกับสภาพปัจจุบันการทำงานเป็นทีมภาพรวมมีการปฏิบัติอยู่ในระดับมากที่สุดและยังสอดคล้องกับงานวิจัยของสุภารัตน์ ศรีโยหะ (2567) ได้ศึกษาการศึกษาองค์ประกอบการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน โดย พบว่าการประเมินความเหมาะสมขององค์ประกอบการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนภาพรวมอยู่ในระดับมาก

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($P < 0.01$) ในทุกด้าน ทั้งนี้ เนื่องจากภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษามีบทบาทสำคัญในการส่งเสริมการทำงานเป็นทีมของครู โดยผลักดันให้เกิดความพยายามในการพัฒนาพฤติกรรมในด้านต่าง ๆ อาทิ การติดต่อสื่อสาร ความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การมีมนุษยสัมพันธ์ การกำหนดเป้าหมายร่วมกัน การประสานงาน และการมีส่วนร่วม โดยลักษณะสำคัญของการทำงานเป็นทีมยังรวมถึงการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และการสื่อสารแบบสองทาง เพื่อยกระดับคุณภาพของงานให้ดียิ่งขึ้น ผลการศึกษานี้สอดคล้องกับงานวิจัยของศุรางค์รัฐปรัชญา ปะตาทะยัง (2566) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิภาพการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3 มีลักษณะเชิงบวกในระดับสูง ($P < 0.01$) และสอดคล้องกับงานวิจัยของทงค์รักษาศิริ (2565) ที่พบว่า ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2 มีความสัมพันธ์ทางบวกอยู่ในระดับสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

สรุปผลการวิจัย

1. การศึกษาภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยปัจจัยที่มี

ค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา รองลงมา คือ ด้านการบริหารหลักสูตรและการจัดการเรียนการสอน ขณะที่ปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ

2. การศึกษาการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมากที่สุด โดยปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการประสานงาน รองลงมา คือ ด้านความไว้วางใจซึ่งกันและกัน ส่วนปัจจัยที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์

3. การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1 พบว่า มีความสัมพันธ์เชิงบวกในทุกตัวแปร และโดยรวมอยู่ในระดับสูง โดยคู่ตัวแปรที่มีความสัมพันธ์สูงสุด ได้แก่ ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษากับการมีส่วนร่วม

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. ด้านการส่งเสริมบรรยากาศการเรียนรู้ทางวิชาการ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้าย ผู้บริหารควรให้ส่งเสริมความร่วมมือร่วมใจระหว่างครู นักเรียน ผู้ปกครอง และชุมชน เพื่อสร้างสภาพแวดล้อมที่สนับสนุนการเรียนรู้ ผู้บริหารสนับสนุนงบประมาณและทรัพยากรสำหรับพัฒนาแหล่งการเรียนรู้

2. ด้านการมีมนุษยสัมพันธ์ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในอันดับสุดท้ายสมาชิกในทีมของบุคลากรครูควรให้การส่งเสริมความเข้าใจและยอมรับความแตกต่างระหว่างกันบรรยากาศในทีมช่วยสนับสนุนความเป็นมิตรและการช่วยเหลือกันอย่างแท้จริง การทำงานร่วมกันในทีมช่วยเสริมสร้างความสนิทสนมและความสามัคคี

3. ด้านการพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษามีความสัมพันธ์กับด้านการมีส่วนร่วม ทั้งนี้ผู้บริหารควรให้การติดตามผลและดำเนินการปรับปรุงหลักสูตรอย่างต่อเนื่องจึงจะทำให้สมาชิกในทีมเกิดการรับฟังและนำความคิดเห็นหรือข้อเสนอแนะไปใช้ในการพัฒนางานได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาปัจจัยอื่นที่ส่งผลต่อการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา
2. ควรศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำลักษณะอื่นของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูกับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่น
3. ควรศึกษาและเปรียบเทียบความสัมพันธ์กับสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเขตอื่นที่ใกล้เคียงกันเพราะจะทำให้ได้ข้อมูลในเชิงลึกเพื่อใช้เป็นแนวทางในพัฒนาทักษะการบริหารของผู้บริหารอย่างมีประสิทธิภาพและเกิดประสิทธิผล

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครู พบองค์ความรู้ที่สามารถสรุป

ภาพที่ 1 แสดงความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1

จากภาพที่ 1 แสดงให้เห็นว่าความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูมีความสัมพันธ์กันทางบวก ภาวะผู้นำทางวิชาการในด้านการพัฒนาหลักสูตร การบริหารจัดการเรียนรู้ และการกำหนดวิสัยทัศน์ มีความสัมพันธ์โดยตรงกับระดับการมีส่วนร่วม ความไว้วางใจ และการประสานงานของทีมครูในโรงเรียนซึ่งด้านการพัฒนาหลักสูตรของผู้บริหารมีความสัมพันธ์สูงสุดกับการทำงานเป็นทีม โดยเฉพาะด้านการมีส่วนร่วมของครู ซึ่งนำไปสู่การจัดการเรียนรู้ที่มีคุณภาพ และส่งผลต่อผลสัมฤทธิ์ของผู้เรียนในที่สุด

เอกสารอ้างอิง

- กระทรวงศึกษาธิการ. (2565). นโยบายกระทรวงศึกษาธิการ ประจำปีงบประมาณ พ.ศ. 2566. กระทรวงศึกษาธิการ.
- ข้าวทิพย์ ทิสุกะ. (2564). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารโรงเรียนที่ส่งผลต่อผลสำเร็จในการดำเนินการประกันคุณภาพภายในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครพนม เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.

- จิตรา แก้วมะ. (2563). ความสัมพันธ์ระหว่างการบริหารแบบมีส่วนร่วมของผู้บริหารกับประสิทธิผลการบริหารงานวิชาการของโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนครเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- จีระยุทธ พุทธรักษาพิทักษ์. (2564). จินตนาการใหม่กับการพัฒนาภาวะผู้นำในยุคโลกเปลี่ยน. วารสารวิชาการแสงอีสาน, 18(1), 22-32.
- ทงค์ รักษาศิริ. (2565). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา วิทยาลัยการฝึกหัดครู มหาวิทยาลัยราชภัฏพระนคร.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2560). การวิจัยเบื้องต้น ฉบับปรับปรุงใหม่ (พิมพ์ครั้งที่ 10). สุวีริยาสาส์น.
- บุญพา พรหมณะ. (2559). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสุราษฎร์ธานีเขต 1. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏนครศรีธรรมราช.
- ปานหทัย ธรรมรัตน์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการเป็นชุมชนแห่งการเรียนรู้ทางวิชาชีพของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยพร บุญใบ. (2563). ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการประกันคุณภาพภายในของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1. วิทยานิพนธ์การศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ปิยรัตน์ ณ นคร และสุดาพรทองสวัสดิ์. (2564). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำของผู้บริหารสถานศึกษากับการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานการศึกษาเอกชนจังหวัดสตูล. วารสารการประชุมมหาดไทยวิชาการระดับชาติและนานาชาติครั้งที่ 13, 1(1), 1676-1690.
- เปรมชัย ปิยะศิลป์. (2565). การพัฒนาแนวทางการทำงานเป็นทีมของครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1. วารสารพุทธปรัชญาวิวัฒน์, 6(2), 410-420.
- ศุภลักษณ์ รัตนบุรี. (2567). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับการจัดการเรียนรู้เชิงรุกของครูสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาพัทลุง. วารสารมหาวิทยาลัยราชภัฏร้อยเอ็ด, 18(1), 36-50.
- ศุรางค์รัฐปรีชา ปะตาทะยัง. (2566). ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษากับประสิทธิผลการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียนสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 3. วารสารวิทยาลัยนครราชสีมา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์), 17(2), 436-451.

- สิทธิศักดิ์ เพ็ชรยิ้ม. (2566). *การทำงานเป็นทีมที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 22*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- สุดารัตน์ ศรีโยหะ. (2567). *การศึกษาองค์ประกอบการทำงานเป็นทีมของครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา นครพนม*. วารสาร มจร.ทริภุญชัยปริทรรศน์, 8(1), 237-252.
- สุทัตตา ภัคดีเรือง. (2566). *การทำงานเป็นทีมของครูโรงเรียนบ้านคลองวาฬ*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1. (2566). *รายงานผลการดำเนินงานปีงบประมาณ พ.ศ. 2565*. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาเชียงราย เขต 1.
- สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2565). *แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 13*. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ.
- อรรถพล ประเสริฐสังข์. (2566). *ภาวะผู้นำทางวิชาการของผู้บริหารสถานศึกษาที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการจัดการเรียนรู้ในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาสกลนคร เขต 1*. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษามหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- Krejcie, R. V., & Morgan, D. W. (1970). Determining sample size for research activities. *Educational and Psychological Measurement*, 30(3), 607–610.
- Romig, D. (1996). *Breakthrough Teamwork: Out Standing Result Using Stracrtrued Teamwork*. Irwin.